

BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

50e ZITTINGSPERIODE
BUITENGEWONE ZITTING 1999
DINSdag 28 SEPTEMBER 1999

BEKNOPT VERSLAG VAN DE OPENBARE COMMISSIEVERGADERING

C 7 LANDSVERDEDIGING
OCHTEND

INHOUD

COMMISSIE VOOR DE LANDSVERDEDIGING – C 7

VRAGEN

– van de heren **Jan Peeters**, **Patrick Lansens**, **Koen Bultinck** en mevrouw **Frieda Brepoels** tot de minister van Landsverdediging over de munitiedepots van Houthulst en Zutendaal (nrs. 39, 51, 72 en 90)

Sprekers : de heren **Jan Peeters**, **Patrick Lansens**, **Koen Bultinck**, mevrouw **Frieda Brepoels** en de heer **André Flahaut**, minister van Landsverdediging 1

– van de heer **Ferdie Willems** tot de minister van Landsverdediging over kernwapens in Kleine Brogel (nr. 41).

Sprekers : de heren **Ferdie Willems** en **André Flahaut**, minister van Landsverdediging 3

– van de heer **Peter Vanhoutte** tot de minister van Landsverdediging over de nucleaire strategie (nr. 68)

Sprekers : de heren **Peter Vanhoutte** en **André Flahaut**, minister van Landsverdediging 3

– van de heer **Ferdie Willems** tot de minister van Landsverdediging over de kankerverwekkende effecten van het Hawk-systeem (nr. 69)

Sprekers : de heren **Ferdie Willems** en **André Flahaut**, minister van Landsverdediging 4

– van de heer **Pieter De Crem** tot de minister van Landsverdediging over een aantal belangrijke legeraankopen (nr. 11)

Sprekers : de heren **Pieter De Crem** en **André Flahaut**, minister van Landsverdediging 4

COMMISSIE VOOR
DE LANDSVERDEDIGING
OPENBARE VERGADERING
DINSDAG 28 SEPTEMBER 1999

OCHTEND

VOORZITTER :

de heer **Jean-Pol HENRY**

De vergadering wordt geopend om 10.21 uur.

VRAGEN

MUNITIEDEPOTS VAN HOOTHULST EN ZUTENDAAL

– *Vraag van de heer Jan Peeters tot de minister van Landsverdediging over "het verdwijnen van militaire tewerkstelling in de Kempen en de Westhoek door de dreigende overheveling van het 97BN Log naar Zutendaal" (nr. 39)*

– *Vraag van de heer Patrick Lansens tot de minister van Landsverdediging over "het munitiedepot van Houthulst" (nr. 51)*

– *Vraag van de heer Koen Bultinck tot de minister van Landsverdediging over "de eventuele verhuizing van de kazernes van Houthulst naar Zutendaal" (nr. 72)*

– *Vraag van mevrouw Frieda Brepoels tot de minister van Landsverdediging over "de NAVO-basis te Zutendaal" (nr. 90)*

De heer **Jan Peeters** (SP) : Het 97BN Log is momenteel gelegd in een viertal kazernes in de Kempen en in Houthulst in de Westhoek. Eind augustus waren er berichten over een mogelijke verhuizing naar de gewezen NAVO-kazerne in Zutendaal. Heel wat werknemers zijn in 1993 in het kader van het plan-Delcroix uit Duitsland gekomen. Toen werd bewust gekozen voor een geografisch gespreide militaire tewerkstelling. Dat doet men met deze verhuis teniet.

Ik stel mij vragen over deze verhuisplannen. Hoe ver staat de studie over de plannen voor de verhuis ? Hoe wordt deze verhuis verantwoord in het kader van het akkoord van 1993 ? Bovendien zijn er budgettaire vragen. Hoe kan men na de verhuis de investeringen die sinds 1993 in de vestiging in Grobbendonk werden gedaan, nog verantwoorden ? Hebben we daar 250 miljoen verspild ?

Het sociale aspect van de huidige verdeling mag evenmin vergeten worden. De militairen hebben zich geïntegreerd in het lokale sociale leven en hebben in veel gevallen ook hypotheek afgesloten.

De heer **Patrick Lansens** (SP) : Mijn vraag betreft het munitiedepot van Houthulst. De manschappen daar werden opgeschrikt door berichten over een mogelijke verhuizing naar Zutendaal, 200 km verder, met alle sociale en familiale gevolgen vandien.

Collega Peeters wees reeds op het plan-Delcroix van 1993, dat opteerde voor een geografische spreiding van de militaire tewerkstelling. Ingevolge dat plan liep de militaire tewerkstelling in West-Vlaanderen al met 30 procent terug.

Klopt het dat een studie werd gemaakt over een mogelijke verhuizing ? Met welk resultaat ? Werd rekening gehouden met de mogelijke sociale gevolgen ? Wordt de sluiting van het munitiedepot in Houthulst gepland ?

De heer **Koen Bultinck** (VL. BLOK) : De berichten over een eventuele sluiting van het munitiedepot van Houthulst baren mij zorgen. Een recente studie zou positief staan ten aanzien van een verschuiving naar Zutendaal. Een sluiting zou sociale en financiële problemen veroorzaken voor zo'n 130 militairen, die grotendeels in de streek wonen.

Werd er inderdaad een studie gemaakt over een verhuizing van Houthulst naar Zutendaal ? Stond ze positief ten aanzien van die verhuizing ?

Speelt het vrijkomen van de NAVO-basis in Zutendaal een rol ?

Welke sociale maatregelen zouden eventueel worden getroffen ? Welke oplossing heeft men voor de praktische problemen in Houthulst ?

Wat gebeurt er met de belofte van voormalig minister Poncelet om een aantal veiligheidsproblemen in Houthulst op te lossen ?

Kan de minister ons verzekeren dat een eventuele verhuizing geen gevolgen zal hebben voor Dovo en de ontmantelingsdiensten ?

Mevrouw **Frieda Brepoels** (VU-ID) : De NAVO-basis in Zutendaal is vorige week definitief dichtgegaan. Een derde van de 160 werknemers vond reeds een andere job. Voor de anderen werd een outplacementcel opgericht.

Toch is het duidelijk dat het personeelsprobleem voor de Amerikanen geen prioriteit is.

Tegen het einde van de maand september zal er niemand meer aanwezig zijn, wat betekent dat het domein onbewaakt zal zijn. Heeft de NAVO al een beslissing genomen in verband met het behoud van de basis of zal die in het bezit komen van de Belgische overheid ?

Op korte termijn moet er nagedacht worden over de mogelijke bestemming van dat gebied. Zijn er hieromtrent reeds studies opgestart ? Wordt in overleg met het Vlaams Gewest de mogelijkheid overwogen om het domein ook voor niet-militaire doeleinden te gebruiken ?

Heeft de minister enig zicht op de timing voor de verschillende stappen van de herbestemming van het NAVO-domein in Zutendaal ?

De heer **André Flahaut**, minister van Landsverdediging (*in het Nederlands*) : Het Amerikaans leger zal op het einde van de maand de NAVO-basis in Zutendaal verlaten.

De NAVO moet nog beslissen over mogelijk hergebruik, alsook over het behoud van de infrastructuur op de NAVO-inventaris. In geval de NAVO de infrastructuur niet opnieuw in gebruik neemt, zal de krijgsmacht deze volledig gebruiken. Overleg met de Gewesten is dus voorbarig.

De onderhandelingen tussen werkgever en werknemers gebeurden met bemiddeling van de administratie. Zij resulteerden in een overeenkomst op 10 september met de drie vakbonden.

De staf van de landmacht voert een studie uit over de mogelijke wederingebruikname van de vrijgekomen infrastructuur in Zutendaal. Dat zou belangrijke nieuwe investeringen vermijden. Bovendien zou het logistiek materieel kunnen worden gecentraliseerd, wat zou resulteren in een efficiënter beheer.

Een groot potentieel aan beschikbare communicatielijnen biedt een belangrijk voordeel. Ook zou een veilige opslag van munitie mogelijk worden.

Het herstructureringsplan van 1993 bevatte al de sluiting van een aantal munitiedepots. Daarover werd een studie gemaakt, die bijzonder veel aandacht besteedt aan de sociale gevolgen.

De berichten als zou het 97BN Log bataljon worden overgeplaatst van Grobbendonk naar Zutendaal, zijn ongegrond.

De ontmijningsdienst Dovo en de ontmantelingsinstallatie van Poelkapelle worden niet betrokken bij een eventuele overplaatsing naar Zutendaal.

Reaffectaties zijn mogelijk.

Ik zal mijn houding pas definitief bepalen als ik de conclusies van de studie van de generale staf heb ontvangen. (*Verder in het Frans*)

Om de infrastructuur in stand te houden zullen we na het vertrek van de Amerikanen natuurlijk voor bewaking zorgen of een wachtdienst organiseren. Te veel militaire domeinen hebben al het bezoek van vandalen gekregen.

De heer **Jan Peeters** (SP) : Onze onrust wordt door het antwoord van de minister nog gevoed.

Grobbendonk wordt niet in de plannen betrokken, wat ons ten zeerste geruststelt.

Niettemin wil ik de minister vragen om bij het nemen van een beslissing voor de andere vestigingen met alle factoren rekening te houden. Indien er slechts in één provincie een militaire inplanting is, kan men verwachten dat dit de recrutering van jongeren ten zeerste zal bemoeilijken.

Mevrouw **Frieda Brepoels** (VU-ID) : Wanneer zal de NAVO beslissen over het mogelijke behoud van de basis ? De leegstaande infrastructuur dreigt immers te verloederen.

Minister **André Flahaut** (*in het Nederlands*) : Ik heb daar geen idee van.

De heer **Koen Bultinck** (VL. BLOK) : De ongerustheid in Houthulst is dus terecht. Ik betreurt dat de toezeggingen over maatregelen tegen de onveilige toestand in Houthulst baren mij zorgen.

hulst van voormalig minister Poncelet woorden in de wind waren.

De **voorzitter** : Het incident is gesloten.

KERNWAPENS IN KLEINE BROGEL

Vraag van de heer Ferdy Willems tot de minister van Landsverdediging over "de mogelijke aanwezigheid van kernwapens op het militair domein van Kleine Brogel" (nr. 41)

De heer **Ferdy Willems** (VU-ID) : Heeft de bevolking het recht te weten welke kernwapens aanwezig zijn op het Belgisch grondgebied ? De minister streeft een transparante werking na op alle domeinen, dus ik vertrouw erop dat hij ook in deze materie voor duidelijkheid zal zorgen.

Welk soort en type wapens worden momenteel opgeslagen op het militair domein van Kleine Brogel ? Sinds wanneer worden deze wapens daar opgeslagen en welke opslagregelingen gelden er ? Hoeveel opslagplaatsen zijn er ?

Zijn er sinds 1993 elf WS-3-bunkers operationeel ? Van welk type zijn de kernwapens in Kleine Brogel ? Indien het om B-61-atoombommen gaat, moeten de tritium-koppen periodisch worden vervangen ? Met welke regelmaat worden ze aangevoerd uit de VS ? Wat is de taak van de Amerikaanse militairen op Kleine Brogel ?

Hoeveel Belgische F16-toestellen en F16-piloten zijn betrokken bij de militaire opdracht van de NAVO ? Hoeveel Belgische F16-toestellen met Amerikaanse bewapening zijn met *full operational alert* aanwezig ?

Hoeveel kost de opslag van kernwapens op het Belgische grondgebied ?

Heeft de minister de stafchefs van het leger en de F16-piloten op de hoogte gebracht van de uitspraken van het gerechtshof in Den Haag en van de principes van Nürnberg ?

Wat is de houding van de regering tegenover nucleaire ontwapening ? België zelf is bijzonder kwetsbaar en kan een voorbeeldfunctie vervullen. In het nucleaire dossier is dat echter niet het geval. Bij een stemming hierover op het niveau van de VN onthield België zich immers. Is België bereid zijn standpunt ten aanzien van een kernvrije wereld te herzien ?

Het Internationaal Gerechtshof van Den Haag heeft duidelijk gemaakt dat alle landen juridisch verplicht zijn om aan een kernvrije wereld te werken.

Moreel is het duidelijk : gebruik van kernwapens zou catastrofaal zijn. Dit onderwerp ligt erg gevoelig bij de publieke opinie. Kernwapens zijn de grootste bedreiging voor de mensheid sinds haar ontstaan. Ik verwacht een concreet antwoord van de minister.

De heer **André Flahaut**, minister van Landsverdediging (*in het Nederlands*) : Het stationeren van militaire wapens in bepaalde landen kadert in de strategie van een aantal allianties.

Omwille van strategische en veiligheidsoverwegingen is het niet opportuun om mee te delen welke nucleaire opslagplaatsen er zijn en om welke hoeveelheid nucleaire wapens het gaat.

De non-proliferatie en nucleaire ontwapening zijn doelstellingen die de Belgische regering nastreeft.

Het verdrag van Washington van 1949 is de basis voor de strategie van de wapenpolitiek van de allianties. België wil zich niet distantieëren van de NAVO-politiek en is bereid deel uit te maken van de militaire strategie van de alliantie. De eerste doelstelling van de alliantie is immers het bewaren van de vrede en het vermijden van dwang.

België, als gastland van het NAVO-hoofdkwartier, herbergt militairen van verschillende nationaliteiten.

Er bevinden zich Amerikaanse militairen, onder meer in Kleine Brogel, in het kader van de internationale solidariteit.

Er zijn geen Belgische F16-toestellen in staat van paraatheid op Kleine Brogel.

Er zijn geen extra kosten voor België.

Het Internationaal Gerechtshof van Den Haag heeft zich niet definitief kunnen uitspreken over de wettelijkheid van het aanwenden van nucleaire wapens in het kader van het voortbestaan van een staat. Het advies was niet-bindend.

De heer **Ferdy Willems** (VU-ID) : Dit antwoord bevat weinig nieuwe gegevens. Opnieuw wordt geschermd met het argument dat het niet opportuun is deze gegevens mee te delen. De burger heeft het recht te weten wat er gebeurt, omdat hij er fysisch door wordt bedreigd. Om dit doel te bereiken mag hij zelfs een aantal wetten overtreden. Een derde wereldoorlog zou de laatste zijn.

Als men zegt te streven naar nucleaire ontwapening en bij een stemming in het hoogste orgaan ter wereld daarover onthoudt men zich, dan is dat te weinig.

De **voorzitter** : Het incident is gesloten.

NUCLEAIRE NAVO-STRATEGIE

Vraag van de heer Peter Vanhoutte tot de minister van Landsverdediging over "de nucleaire NAVO-strategie en de gevolgen van dit beleid op Belgisch grondgebied" (nr. 68)

De heer **Peter Vanhoutte** (Agalev-Ecolo) : België laat de plaatsing van nucleaire wapens toe op zijn grondgebied in het kader van de strategie van de NAVO.

Worden er nu nog steeds nucleaire wapens op het militaire domein van Kleine Brogel gestationeerd ? Is een algehele geheimhouding in dit kader nog na te leven ?

België heeft het non-proliferatiegedrag mee ondertekend en heeft daardoor het engagement op zich genomen om te streven naar een afschaffing van kernwapens. Is België verder bereid, na een herziening van de NAVO-strategie, een *no first use* standpunt in te nemen inzake kernwapens ?

De heer **André Flahaut**, minister van Landsverdediging (*in het Nederlands*) : De nucleaire NAVO-strategie is realistisch en werd als niet voor herziening vatbaar beschouwd in de besprekingen daarover. België ijvert voor de toepassing van artikel 6 van het non-proliferatieverdrag, dat de nucleaire ontwapening beoogt.

De NAVO steunt de vermindering van het aantal kernwapens op een omzichtige en geleidelijke manier. De daling met 80 procent van het aantal kernwapens sinds 1991 is daarvan een illustratie.

België geniet veiligheidsgaranties binnen de NAVO en wenst zich dan ook niet te desolidariseren. De wijziging van de NAVO-strategie moet gebeuren op basis van coherentie en solidariteit en moet gesteund zijn op een geloofwaardige multilaterale aanpak.

De heer **Peter Vanhoutte** (Agalev-Ecolo) : Ik dank de minister voor zijn antwoord. Het bevat elementen die een rol kunnen spelen bij de debatten in de volgende maanden.

De **voorzitter** : Het incident is gesloten.

KANKERVERWEKKEND EFFECT VAN HET HAWK-SYSTEEM

Vraag van de heer Ferdy Willems tot de minister van Landsverdediging over "de mogelijke kankerverwekkende effecten van de Hawk-luchtafweersystemen" (nr. 69)

De heer **Ferdy Willems** (VU-ID) : Tijdens de vorige regeerperiode werden verschillende malen vragen gesteld over dit thema. Nooit kwam er een antwoord.

De Hawk-luchtafweersystemen werden gebruikt van 1962 tot 1992. Zo'n 20.000 personen kwamen hiermee in contact en kunnen dus blootgesteld zijn aan niet-ioniserende en ioniserende stralingen.

Na klachten werd een onderzoek uitgevoerd. Op 700 dossiers werden er in 70 gevallen gezondheidsproblemen vastgesteld. Drieëntwintig personen waren overleden.

Er bestaat een Pools onderzoek dat vaststelt dat leukemie bij radarpersonnel tweemaal zo vaak voorkomt. Dit onderzoek mag niet zomaar genegeerd worden.

Het aanbrengen van loden bescherming staat eveneens ter discussie. Wordt deze bescherming aangewend omwille van alarmerende berichten ?

Hoeveel medische dossiers werden er tot nog toe ingediend ? Wat waren de conclusies daaromtrent ? Wat waren de conclusies van de universitaire experts ? Welk type onderzoek wordt er momenteel gevoerd ? Welke vaststellingen werden daardoor reeds gedaan ?

Wanneer werden de beschermingsmaatregelen doorgevoerd ? Hoe verloopt de opvolging van het onderzoek door de minister ? Welke andere maatregelen zullen er in de nabije toekomst worden genomen ?

De heer **André Flahaut**, minister van Landsverdediging (*in het Nederlands*) : Op 14 september hebben 864 militairen zich aangeboden op de staf van de medische dienst. Reeds 198 medische dossiers werden opgesteld, met negatief resultaat. De resultaten zijn partieel en conclusies zijn nog niet mogelijk. Het volledig onderzoek zal vier jaar in beslag nemen en wordt in samenwerking met Nederland gevoerd. Het onderzoek omvat drie fasen : de identificatie van de populatie, de evaluatie van de bloedstalen en het bepalen van mogelijke effecten op de gezondheid.

Wat betreft de loodbescherming, gaat het om een semantische vergissing in de Nederlandse pers.

Er waren geen veiligheidsredenen om technische aanpassingen te verantwoorden.

Zowel binnen België als op internationaal vlak vinden regelmatig besprekingen plaats over deze problematiek.

De heer **Ferdy Willems** (VU-ID) : Ik dank de minister voor de informatie. Wij zullen dit dossier blijven opvolgen.

De **voorzitter** : Het incident is gesloten.

BELANGRIJKE LEGERAANKOPEN

Vraag van de heer Pieter De Crem tot de minister van Landsverdediging over "een aantal belangrijke legeraankopen" (nr. 11)

De heer **Pieter De Crem** (CVP) : Binnenkort moet een beslissing genomen worden inzake de vervanging van de F16. Zal de minister deelnemen aan het JSF-programma, waarvoor een toegangsticket moet betaald worden van 350 à 400 miljard frank ? Zal de overheid deze kosten op zich nemen of zullen die ten laste zijn van de geïnteresseerde bedrijven ?

Verder rijzen er eveneens vragen over de nakende vervanging van de C130-toestellen. Zal de minister hierbij rekening houden met de overeenkomsten die tijdens het grote legerdebat werden gemaakt ?

De heer **André Flahaut**, minister van Landsverdediging (*in het Nederlands*) : In het tweede decennium van de volgende eeuw zullen onze strijdkrachten worden geconfronteerd met de vervanging van de F16 en C130.

Ook in de toekomst zal ons land gevechtsvliegtuigen moeten hebben in het kader van de gemeenschappelijke verdediging. België moet zich voorbereiden op de intra-Europese kosten- en taakverdeling.

De fundamentele vraag is welke rol België nog wil spelen bij de ontwikkeling van hoogtechnologische projecten.

Met betrekking tot de "*Joint Strike Fighter*" voert mijn departement de beslissing van de ministerraad van 30 april 1999 uit inzake de deelname aan de "*Concept Demonstration Phase*" van het programma.

De dossiers hebben geen invloed op de reeds vastgelegde programma's. Naast andere aspecten, zijn de conclusies van het nationale debat belangrijk voor de krachtlijnen inzake defensie die over enkele maanden zullen worden vastgelegd.

De heer **Pieter De Crem** (CVP) : De minister opteert dus voor een "*public-private-partnership*" tussen de federale Staat, de gewesten en de particuliere sector. Hoe ziet hij de verdeelsleutel ?

Minister **André Flahaut** (*in het Frans*) : In een eerste fase worden degenen die politieke verantwoordelijkheid dragen, op de hoogte gebracht. Er zijn nu nieuwe leidinggevende mensen bij het dossier betrokken, en zij moeten worden gebriefd. Vervolgens worden potentiële particuliere partners aangesproken. Van mogelijke marges is evenwel nog geen sprake.

De heer **Pieter De Crem** (CVP) : De minister zal dus een voorstel doen over de verdeling van de lasten over de verschillende partijen.

Minister **André Flahaut** (*in het Frans*) : Ja, maar eerst wil ik de onderscheiden partijen horen.

De **voorzitter** : Het incident is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 11.37 uur.*